

บทความวิจัย

การพัฒนาขีดความสามารถ กำลังกองทัพอากาศเพื่อรองรับความท้าทาย ในศตวรรษที่ 21

RTAF Air Power Modernization for Challenges in the 21st Century

จักรกฤษณ์ ธรรมวิชัย

Jackkrit Thammavichai

โรงเรียนนายเรืออากาศนวมินทกษัตริยาธิราช

Navaminda Kasatriyadhiraj, Royal Air Force Academy

Email: jt_af36@yahoo.com

วันที่รับบทความ : 21 เมษายน 2568

วันที่แก้ไขบทความ : 13 พฤษภาคม 2568

วันที่ตอบรับบทความ : 16 พฤษภาคม 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศเพื่อรองรับความท้าทายในศตวรรษที่ 21 มีวัตถุประสงค์ในการศึกษาภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ เพื่อกำหนดแนวทางและกระบวนการในการพัฒนามุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ ที่พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ผลการวิจัยพบว่า กองทัพอากาศต้องดำรงความพร้อมในการปฏิบัติการกิจภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง ทั้งยังต้องปรับแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ ให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ รวมทั้งเทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแผนพัฒนาขีดความสามารถ และยังมีฝ่ายอำนวยการที่มีทักษะและความรู้ความสามารถ พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องกำหนดหลักนิยมและแนวคิดในการปฏิบัติการกิจ ที่เหมาะสมกับภารกิจและความรับผิดชอบของกองทัพอากาศ เพื่อรองรับแนวคิดการพัฒนาขีดความสามารถ “AIRFORCE” ได้แก่ Acquisition, Infrastructure Development, Resource Management, Force Structure, Organization Management, Research & Development, Capability Enhancement และ Education & Training ทั้งนี้ ต้องจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินการ ให้เหมาะสมกับงบประมาณที่ได้รับ นโยบายด้านความมั่นคงของรัฐบาล ภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง รูปแบบการปฏิบัติการทางทหาร และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมทั้งต้องสอดคล้องกับการพัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย ตลอดจนต้องวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นมาตรวัดขีดความสามารถและระดับความพร้อมในการปฏิบัติการกิจ อันจะนำไปสู่การปรับแผนพัฒนาขีดความสามารถ ให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ, ความท้าทายในศตวรรษที่ 21, การปฏิบัติการหลายมิติ

Abstract

The research “RTAF Air Power Modernization for Challenges in the 21st Century” has the objective of studying security environments affecting air power capability development in order to establish guidelines and processes for developing Multi-Domain Operations (MDO) capabilities to cope with current threats and challenges, as well as their future trends. The research findings indicate that the RTAF must maintain combat readiness to carry out missions under Network Centric Operations (NCO) concept, with adjustment towards MDO in preparation for threats and challenges in all domains, as well as continuously evolving technologies. This requires support from high-level decision-makers with thorough knowledge of capability development plans, as well as skilled and knowledgeable staffs to effectively drive development initiatives. Moreover, it is essential to establish doctrine and concept of operations that align with the RTAF tasks and responsibilities. These are critical foundation of air power modernization under the concept “AIRFORCE”, which are Acquisition, Infrastructure Development, Resource Management, Force Structure, Organization Management, Research & Development, Capability Enhancement, and Education & Training. In addition, the RTAF needs to appropriately prioritize and expedite the development plans in accordance with budget received, government security policies, security environments, military operation trends and technological advancements. The plans should also align with the joint operations capability development plans of the Royal Thai Armed Forces. Continuous analysis and evaluation of ongoing modernization are necessary to measure capabilities and combat readiness levels for mission execution, leading to the adjustments of capability development plans to address rapidly changing threats and challenges.

Keywords: Air Power Modernization, Challenges in the 21st Century, Multi-Domain Operations

บทนำ

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงและการพัฒนาเทคโนโลยีทางทหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วส่งผลกระทบต่อแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้เหมาะสมกับภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กองทัพอากาศสามารถปรับเปลี่ยนแนวทางและกระบวนการในการเตรียมกำลังให้เหมาะสม จะมีความได้เปรียบเมื่อจำเป็นต้องใช้กำลังกองทัพอากาศในการปฏิบัติการร่วมเพื่อการป้องกันประเทศ การรักษาเอกราชอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ

การปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการปฏิบัติการร่วม (Joint Operations) ของกำลังรบในทุกภาคส่วน มีการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ รวมทั้งเทคโนโลยีทางทหารที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง กองทัพอากาศจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว โดยมุ่งเน้นให้มีขีดความสามารถการปฏิบัติการทางอากาศตามภารกิจที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการป้องกันทางอากาศ การโจมตีทางยุทธศาสตร์ การตอบโต้ทางอากาศ และการสนับสนุนการปฏิบัติการร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ ภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (Network Centric Operations : NCO) นอกจากนี้ กองทัพอากาศต้องเตรียมความพร้อมรองรับภัยคุกคามในมิติไซเบอร์และมิติอวกาศ รวมทั้งแสวงประโยชน์จากการปฏิบัติการทางไซเบอร์และการปฏิบัติการทางอวกาศ จึงนำไปสู่ความจำเป็นในการพัฒนากองทัพอากาศให้มีขีดความสามารถการปฏิบัติการหลายมิติ (Multi-Domain Operations : MDO) เพื่อให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ทั้งนี้ การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) จำเป็นต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับธรรมชาติ คุณลักษณะ ข้อจำกัด ขีดความสามารถ และเทคโนโลยี รวมทั้งทรัพยากรที่มีในครอบครอง และต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม

สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ โดยต้องพิจารณากำหนดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินการตามขีดความสามารถที่ต้องการ ให้สอดคล้องกับสถานภาพงบประมาณที่ได้รับ การพัฒนาขีดความสามารถและรูปแบบการปฏิบัติการทางทหาร ความก้าวหน้าของเทคโนโลยี การเสริมสร้างขีดความสามารถทางทหารของประเทศในภูมิภาค และสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในทุกระดับ โดยเฉพาะระเบียบโลกใหม่ (New World Order) การรักษาความมั่นคงในภูมิภาค (Regional Security) และการรักษาสสมดุลด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับประเทศมหาอำนาจ (Balance of Power)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

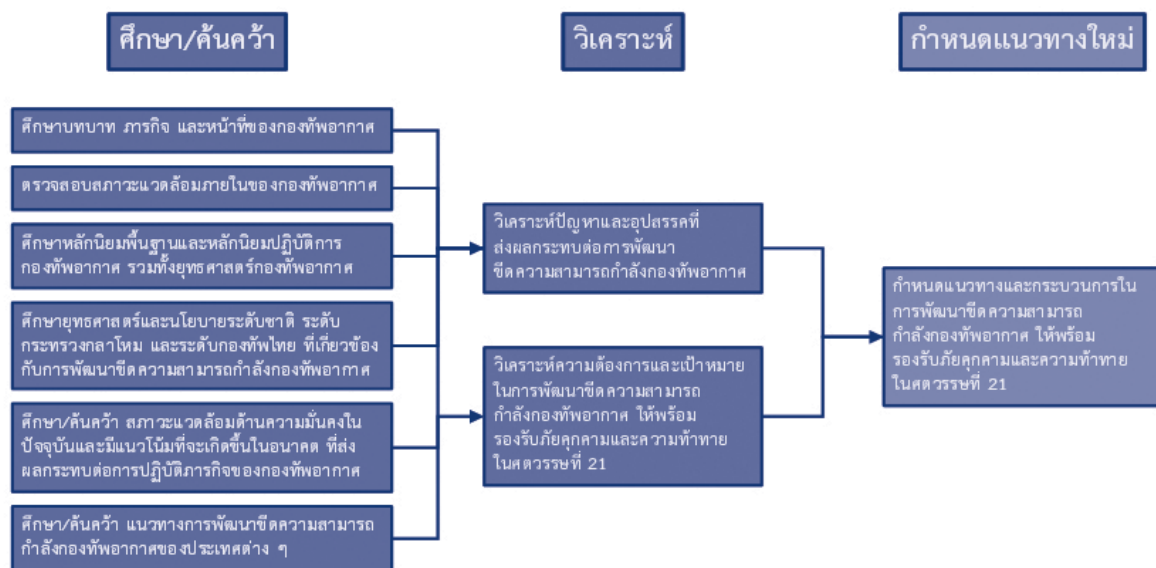
วัตถุประสงค์ของการวิจัย ประกอบด้วย

1. เพื่อระบุปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ
2. เพื่อศึกษาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจของกองทัพอากาศ
3. เพื่อวิเคราะห์และเปรียบเทียบนโยบายและแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศของประเทศต่าง ๆ
4. เพื่อกำหนดความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทาย ทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต
5. เพื่อกำหนดแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทาย ทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การวิจัยนี้กำหนดกรอบแนวคิดของการวิจัย ซึ่งเชื่อมโยงปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิต เพื่อให้การวิจัยตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียดดังนี้

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยเก็บรวบรวมและศึกษาข้อมูลหัตถ์ภูมิเกี่ยวกับการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ และรวบรวมข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ และมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายการเตรียมกำลังและการใช้กำลังของกองทัพอากาศ ประกอบด้วย ข้าราชการทหารที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง จำนวน 4 ท่าน ข้าราชการทหารที่ดำรงตำแหน่งผู้บริหารระดับต้น จำนวน 4 ท่าน และนักวิชาการด้านการทหาร การเมืองและความมั่นคง จำนวน 2 ท่าน ประกอบกับประสบการณ์ของผู้วิจัยในฐานะนักบินขับไล่สมรรถนะสูงของกองทัพอากาศ และผู้มีส่วนร่วมในการกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศในส่วนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ได้จากข้อมูลหัตถ์ภูมิ ร่วมกับการสังเคราะห์ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งเป็น

ข้อมูลเชิงคุณภาพ เพื่อนำเสนอข้อสรุปอย่างเป็นระบบตามวัตถุประสงค์การวิจัยในการกำหนดแนวทางและกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศเพื่อรองรับความท้าทายในศตวรรษที่ 21

ผลการวิจัย

ปัญหาและอุปสรรคที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ

กองทัพอากาศจำเป็นต้องพิจารณาองค์ประกอบในทุกมิติ ในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังรบที่มีความสมดุล พร้อมรองรับการปฏิบัติการกิจการป้องกันประเทศ การรักษาเอกราชอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ โดยมีปัญหาและอุปสรรคสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ประกอบด้วยงบประมาณ เทคโนโลยี ค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งาน ความต่อเนื่องทางนโยบาย วัฒนธรรมองค์กรและกรอบแนวคิด

รวมทั้งทัศนคติของภาคประชาชนที่มีต่อทหาร

ปัญหาและอุปสรรคเหล่านี้มีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกัน อันเป็นผลเนื่องมาจาก กำลังกองทัพอากาศเป็นกำลังรบเชิงคุณภาพ ใช้งานเทคโนโลยีขั้นสูง จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้เท่าทันเทคโนโลยีอยู่โดยตลอด จึงเป็นกำลังรบที่มีมูลค่าสูง ต้องใช้งบประมาณเป็นจำนวนมากทั้งในการจัดหา มาใช้งาน การดำรงรักษาสภาพความพร้อมรบ และการปรับปรุงและพัฒนาขีดความสามารถ ดังนั้น ในการจัดหาอาวุธยุทโธปกรณ์ กองทัพอากาศต้องพิจารณาค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งาน (Life Cycle Cost : LCC) และความคุ้มค่าทางยุทธการ เพื่อให้สามารถบริหารจัดการงบประมาณ และใช้งานอาวุธยุทโธปกรณ์ที่จัดหามาได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ แต่เนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ กองทัพอากาศจำเป็นต้องพิจารณากำหนดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินการ ตามขีดความสามารถที่ต้องการ โดยยังต้องดำรงไว้ซึ่งกำลังกองทัพอากาศที่มีขีดความสามารถไม่ด้อยกว่าประเทศรอบบ้าน รักษาระยะห่างในขีดความสามารถและประสิทธิภาพของการปฏิบัติการทางอากาศ อันเป็นการเสริมสร้างขีดความสามารถในเชิงป้องกันประเทศ

การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้เกิดผลสัมฤทธิ์อย่างเป็นรูปธรรมจำเป็นต้องมีความต่อเนื่องทางนโยบายในการดำเนินการตามแผนที่กำหนดไว้ โดยมุ่งเน้นพัฒนากำลังรบที่มีความสมดุลในทุกมิติ มีความเป็นมาตรฐาน สามารถเชื่อมโยงและปฏิบัติการร่วมกับเหล่าทัพอื่น ในการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย ซึ่งที่ผ่านมาเป็นเป็นปัญหาเชิงวัฒนธรรมองค์กรและกรอบแนวคิดของแต่ละเหล่าทัพ ซึ่งมุ่งพัฒนาขีดความสามารถเฉพาะของตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผลประโยชน์ที่ได้รับจากการปฏิบัติการร่วม

นอกจากนี้ เนื่องจากโครงการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศเป็นโครงการขนาดใหญ่ ใช้งบประมาณเป็นจำนวนมาก จึงอยู่ในความสนใจของประชาชน กองทัพอากาศจึงต้องชี้แจงและสร้างความเข้าใจที่ถูกต้อง เกี่ยวกับความจำเป็นในการดำเนินโครงการ และประโยชน์ที่ประเทศจะได้รับ รวมทั้งการบริหารความเสี่ยงด้านความมั่นคง ทั้งยังต้องดำเนินโครงการตามหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและได้มาซึ่งการสนับสนุนของประชาชน

สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจของกองทัพอากาศ

กองทัพอากาศต้องดำรงขีดความสามารถการปฏิบัติการทางอากาศ โดยเฉพาะการป้องกันทางอากาศ การโจมตีทางยุทธศาสตร์ และการตอบโต้ทางอากาศ รวมทั้งการสนับสนุนการปฏิบัติร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ รวมทั้งต้องเตรียมกำลังกองทัพอากาศให้พร้อมรองรับสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ภัยคุกคาม ความท้าทาย และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ทั้งในมิติทางอากาศ มิติไซเบอร์ และมิติอวกาศ

ในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ จึงต้องพิจารณาสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคง ซึ่งมีความเกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในหลายมิติ ทั้งการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ เศรษฐกิจและการเงิน สังคม จิตวิทยา การทหาร รวมทั้งวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยมีสภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติการกิจของกองทัพอากาศ ได้แก่ ระเบียบโลกใหม่ที่มีการแข่งขันระหว่างประเทศมหาอำนาจทวีความรุนแรงขึ้น ความสำคัญของภูมิภาคอินโด-แปซิฟิกซึ่งส่งผลให้ประเทศมหาอำนาจพยายามขยายอิทธิพลและเพิ่มบทบาทเข้ามาในภูมิภาค สถานการณ์ความขัดแย้งทางภูมิรัฐศาสตร์ในภูมิภาคต่าง ๆ การชะลอตัวและถดถอยของเศรษฐกิจโลก สงครามการค้าระหว่างประเทศมหาอำนาจ ปัญหาทรัพยากรธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และภัยพิบัติที่ส่งผลกระทบต่อความมั่นคงของมนุษย์ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความขัดแย้งและการแข่งขันในการเสริมสร้างศักยภาพทางทหาร

จากแนวโน้มภัยคุกคามและความท้าทายด้านความมั่นคง สามารถวิเคราะห์ปัจจัยในการขับเคลื่อน (Driving Force : DF) ที่มีความสำคัญในแต่ละองค์ประกอบของ STEEP-M โดยมี DF ที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ การแทรกแซงและแพร่อิทธิพลของประเทศมหาอำนาจ สภาวะแวดล้อมด้านความมั่นคงในภูมิภาคต่าง ๆ การขยายอิทธิพลทางทหารของประเทศมหาอำนาจในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ การรักษาความมั่นคงของรัฐบาลบนพื้นฐานการรักษาผลประโยชน์ของชาติร่วมกัน การพัฒนาขีดความสามารถทางทหารของประเทศรอบบ้าน ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี

โดยเฉพาะทางทหาร ภัยคุกคามทางไซเบอร์และทางอวกาศ

นโยบายและแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศของประเทศต่าง ๆ

ในการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศของประเทศใน 3 กลุ่มเป้าหมาย คือ (1) สหรัฐฯ (2) จีน และ (3) ประเทศสมาชิกอาเซียน ได้แก่ สิงคโปร์ มาเลเซีย อินโดนีเซีย เมียนมา และเวียดนาม พบว่าทุกประเทศให้ความสำคัญกับการยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ แม้ว่าจะประสบปัญหาข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยสหรัฐฯ และจีนให้ความสำคัญกับการดำเนินโครงการพัฒนาขีดความสามารถ การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมทางทหาร อันเป็นความพยายามเพื่อดำรงไว้ซึ่งความได้เปรียบเหนือกำลังกองทัพอากาศของฝ่ายตรงข้าม ส่วนประเทศในกลุ่มอาเซียนมุ่งเน้นในการพัฒนากำลังกองทัพอากาศให้มีความทันสมัย เท่าทันเทคโนโลยี การบูรณาการขีดความสามารถการปฏิบัติการในทุกมิติ และการรักษาสภาพความพร้อมรบ

ความต้องการและเป้าหมายในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO)

กองทัพอากาศกำหนดวิสัยทัศน์ในการพัฒนามุ่งสู่การเป็น “กองทัพอากาศที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพ Unbeatable Air Force” โดยต้องดำรงความพร้อมในการปฏิบัติการกิจภายใต้แนวคิดการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (NCO) รวมทั้งการสนับสนุนการดำเนินนโยบายของรัฐบาลในการพัฒนาประเทศและการแก้ไขปัญหาสำคัญของชาติ ตลอดจนการช่วยเหลือประชาชนและการบรรเทาภัยพิบัติ ทั้งยังต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้พร้อมรองรับภัยคุกคาม ความท้าทาย และเทคโนโลยีที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในมิติไซเบอร์และมิติอวกาศ ที่จะทวีความสำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต จึงนำไปสู่ความจำเป็นในการพัฒนาให้มีขีดความสามารถการปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ซึ่งเป็นการบูรณาการขีดความสามารถของกำลังรบในทุกมิติ รวมทั้งกับหน่วยงานด้านความมั่นคง มิตรประเทศ และองค์กรระหว่างประเทศ

เพื่อให้การพัฒนาขีดความสามารถมุ่งสู่การปฏิบัติการ

หลายมิติ (MDO) เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ สัมฤทธิ์ผลอย่างเป็นรูปธรรม กองทัพอากาศต้องพิจารณาดำเนินการให้สอดคล้องกับธรรมชาติ คุณลักษณะ ข้อจำกัด ขีดความสามารถของกำลังกองทัพอากาศ และความก้าวหน้าของเทคโนโลยี รวมทั้งทรัพยากรที่มีในครอบครองและรูปแบบการปฏิบัติการทางทหารในปัจจุบัน ทั้งยังต้องสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ นโยบายและแผนที่เกี่ยวข้องในทุกระดับ สืบเนื่องจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ กองทัพอากาศจำเป็นต้องกำหนดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินการตามขีดความสามารถที่ต้องการ เพื่อดำรงไว้ซึ่งความพร้อมและประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจ

ทั้งนี้ กองทัพอากาศต้องมีขนาดที่เหมาะสม แม้ว่าจะมุ่งเน้นในการพัฒนาเชิงคุณภาพให้มีความทันสมัย เท่าทันเทคโนโลยี แต่ต้องมีจำนวนที่เพียงพอ บนพื้นฐานของความพร้อมและความมีเหตุผลตามสถานการณ์จริง เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ทั้งยังต้องมีโครงสร้างกำลังรบที่สมดุล อ่อนตัว ไม่ซับซ้อน พร้อมรองรับสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา มุ่งเน้นประสิทธิภาพในการบัญชาการและควบคุม ผ่านระบบเครือข่ายที่แข็งแกร่งและมีเสถียรภาพ ในการเชื่อมโยงระบบตรวจจับและหน่วยปฏิบัติกับระบบบัญชาการและควบคุม เพื่อให้ทุกภาคส่วนเกิดความตระหนักรู้ในสถานการณ์ที่เป็นอยู่จริงในปัจจุบัน ซึ่งเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัติการกิจ

แนวทางและกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO)

ในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายทั้งในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กองทัพอากาศต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญ ดังนี้

1. ผู้นำและผู้บังคับบัญชาที่มีความรู้ความเข้าใจอย่างแท้จริงเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ รวมทั้งองค์ประกอบที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพและความสำเร็จในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความ

ท้าทายในทุกมิติ รวมทั้งเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

2. หลักนิยมการใช้กำลังกองทัพอากาศที่มีความชัดเจน สอดรับกับการกิจ รูปแบบการปฏิบัติการของกองทัพอากาศ และสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง

3. ยุทธศาสตร์ นโยบาย และแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศที่มีความต่อเนื่อง สามารถนำไปดำเนินการได้จริงอย่างเป็นรูปธรรม มีความคุ้มค่าทั้งในเชิงงบประมาณและความจำเป็นทางยุทธการ

4. ฝ่ายอำนวยการที่มีความรู้ความสามารถ ทั้งในด้านความคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Thinking) และความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Creativity) ในการวิเคราะห์ประเมินสถานการณ์ การนำเสนอข้อพิจารณาฝ่ายอำนวยการ และการแปลงนโยบาย/แผนสู่การปฏิบัติ

5. หน่วยงานคลังสมอง (Think Tank) ที่สามารถกำหนดหลักนิยม ยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เท่าทันเทคโนโลยี พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

6. กำลังพลที่มีความรู้ความสามารถเท่าทันเทคโนโลยี บนพื้นฐานของค่านิยมหลักกองทัพอากาศ มีมาตรฐานการทำงานและความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ มุ่งมั่นทุ่มเทในการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การสร้างทีมงานที่เข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

7. ระบบการศึกษาและการฝึกอบรม โดยเฉพาะระบบการศึกษาของทหารอาชีพ (Professional Military Education : PME) ที่สอดคล้องกับหลักนิยมกองทัพอากาศ เทคโนโลยี และสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

8. โครงสร้างกำลังรบที่ได้รับการพัฒนาอย่างสมดุลในทุกองค์ประกอบ ทั้งระบบบัญชาการและควบคุม ระบบตรวจจับ ระบบเครือข่าย และอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ ทั้งในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต บนพื้นฐานของความทันสมัย เท่าทันเทคโนโลยี และความพอเพียง (พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี)

9. โครงสร้างองค์กรและกระบวนการในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมสอดคล้องกับเทคโนโลยีและอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่

มีใช้งาน เพื่อสร้างเสริมขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจ

10. ระบบส่งกำลังบำรุงที่มีประสิทธิภาพ เพื่อดำรงสภาพความพร้อมรบของกำลังกองทัพอากาศที่มีอยู่อย่างจำกัด

11. อุตสาหกรรมป้องกันประเทศที่มีความเข้มแข็ง สามารถสนับสนุนการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศได้อย่างยั่งยืน

เพื่อให้มีพร้อมรองรับการปฏิบัติการกิจการป้องกันประเทศ การรักษาเอกราชอธิปไตยและผลประโยชน์แห่งชาติ ในสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว กองทัพอากาศต้องยกระดับและพัฒนาขีดความสามารถกำลังรบให้มีประสิทธิภาพ ทันสมัย และเท่าทันเทคโนโลยี ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ได้แก่

1. ปรับโครงสร้างกำลังรบในทุกองค์ประกอบอย่างสมดุล ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในลักษณะ Capability-Based Force Structure ที่มีขีดความสามารถการปฏิบัติการที่ใช้เครือข่ายเป็นศูนย์กลาง (NCO) เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถการปฏิบัติการร่วม มุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO)

2. ปลดประจำการอากาศยานและอาวุธยุทธโธปกรณ์ที่มีอายุการใช้งานนาน จัดหาอะไหล่ยาก มีค่าใช้จ่ายในการส่งกำลังและซ่อมบำรุงสูง ไม่คุ้มค่าต่อการใช้งานทางยุทธการ

3. จัดหาอากาศยานและอาวุธยุทธโธปกรณ์ ทดแทนเท่าที่จำเป็น มุ่งเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ เท่าทันเทคโนโลยี และตอบสนองต่อทิศทางการปฏิบัติการทางทหารในอนาคต ทั้งยังต้องพิจารณาถึงการเสริมสร้างขีดความสามารถการปฏิบัติการร่วม รวมทั้งต้องเตรียมอาวุธ กระสุน และวัตถุระเบิด ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ให้พร้อมรองรับกับสถานการณ์ความขัดแย้งที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น ตลอดจนต้องบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่าสูงสุด

4. พิจารณาค่าคุ้มค่าใช้จ่ายในการใช้งาน (Cost Effectiveness) ค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งาน (LCC) การรักษาสภาพความพร้อมรบ ขีดความสามารถในการสนับสนุนการปฏิบัติการร่วม และ System Commonality ในการจัดหาอาวุธยุทธโธปกรณ์

5. ปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดหาอาวุธ

ยุทธโศปกรณ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการทางยุทธการ คัมค่า และสอดคล้องกับสถานภาพงบประมาณ เช่น การจัดหาอาวุธยุทธโศปกรณ์ทั้งระบบด้วยการเช่า หรือการเช่าซื้อ ซึ่งเป็นการกระจายภาระด้านงบประมาณและเพิ่มอำนาจการเจรจาต่อรอง เป็นต้น รวมทั้งมุ่งเน้นการแสวงประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ เพื่อนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ตลอดจนพิจารณานโยบายการชดเชยการนำเข้า ยุทธโศปกรณ์ (Defense Offset Policy) เพื่อให้การจัดหาอาวุธยุทธโศปกรณ์เกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศ

6. เสริมสร้างขีดความสามารถการส่งกำลังและซ่อมบำรุง และพัฒนาระบบคลังพัสดุให้พร้อมสนับสนุนการปฏิบัติการของกองทัพอากาศ ซึ่งถือครองอาวุธยุทธโศปกรณ์ที่มีความจำเป็นต้องใช้งานอย่างต่อเนื่องในการฝึกเพื่อรักษาสภาพความพร้อมรบของกำลังรบในทุกภาคส่วน

7. เสริมสร้างขีดความสามารถการบัญชาการและควบคุม มุ่งสู่การบัญชาการและควบคุมร่วมหลายมิติ (Joint All-Domain Command & Control : JADC2) ผ่านเครือข่ายทั้งภาคพื้นและภาคอากาศโดยเฉพาะระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธี (Tactical Data Link : TDL) ที่พร้อมรองรับการปฏิบัติการร่วมของกองทัพไทย เพื่อให้สามารถเชื่อมโยงกับระบบตรวจจับในรูปแบบ Multi-Layered Multi-Domain ISR และหน่วยปฏิบัติของกำลังรบในทุกมิติ

8. เสริมสร้างขีดความสามารถระบบป้องกันทางอากาศแบบบูรณาการ (Integrated Air Defense System : IADS) รวมทั้งพัฒนาเครือข่ายการป้องกันทางอากาศร่วมกองทัพไทย อันเป็นการบูรณาการขีดความสามารถป้องกันทางอากาศในภาพรวมของประเทศ

9. พัฒนาขีดความสามารถการใช้งานระบบอากาศยานไร้คนขับ (UAV/UCAV) ในการปฏิบัติการที่มีความเสี่ยงและ/หรือ ใช้เวลานาน รวมทั้งการปฏิบัติการโดยใช้อากาศยานและระบบอากาศยานไร้คนขับร่วมกัน ตามแนวคิด Manned-Unmanned Teaming (MUM-T)

10. พัฒนาคูณภาพและขีดความสามารถของกำลังพลกองทัพอากาศทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพในส่วนกำลังรบ (War Fighter) และสนับสนุนการรบ (Operational Support) เจ้าหน้าที่ซ่อมบำรุงอากาศยานและอาวุธยุทธโศปกรณ์ (Technician) ผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีกำลังทาง

อากาศ (Air Power Specialist) โดยเฉพาะการบัญชาการและควบคุม (C2) ระบบเชื่อมโยงข้อมูลทางยุทธวิธี (TDL) การปฏิบัติการทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (EMSO) และปัญญาประดิษฐ์ (AI)

11. พัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการทางไซเบอร์ทั้งเชิงรุกและเชิงรับ (Offensive/ Defensive Cyber Operation) การปฏิบัติการทางอวกาศโดยเฉพาะการเฝ้าระวังทางอวกาศ (Space ISR) และการสื่อสารผ่านดาวเทียม (SATCOM) รวมทั้งการปฏิบัติการทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า (EMSO)

12. สร้างเสริมความร่วมมือกับพันธมิตรทางยุทธศาสตร์ (Strategic Partnership) ในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ โดยเฉพาะการส่งเสริมอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่ขีดความสามารถในการพึ่งพาตนเองทางเทคโนโลยี และการพัฒนาอย่างยั่งยืนโดยกำหนดกระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ดังนี้

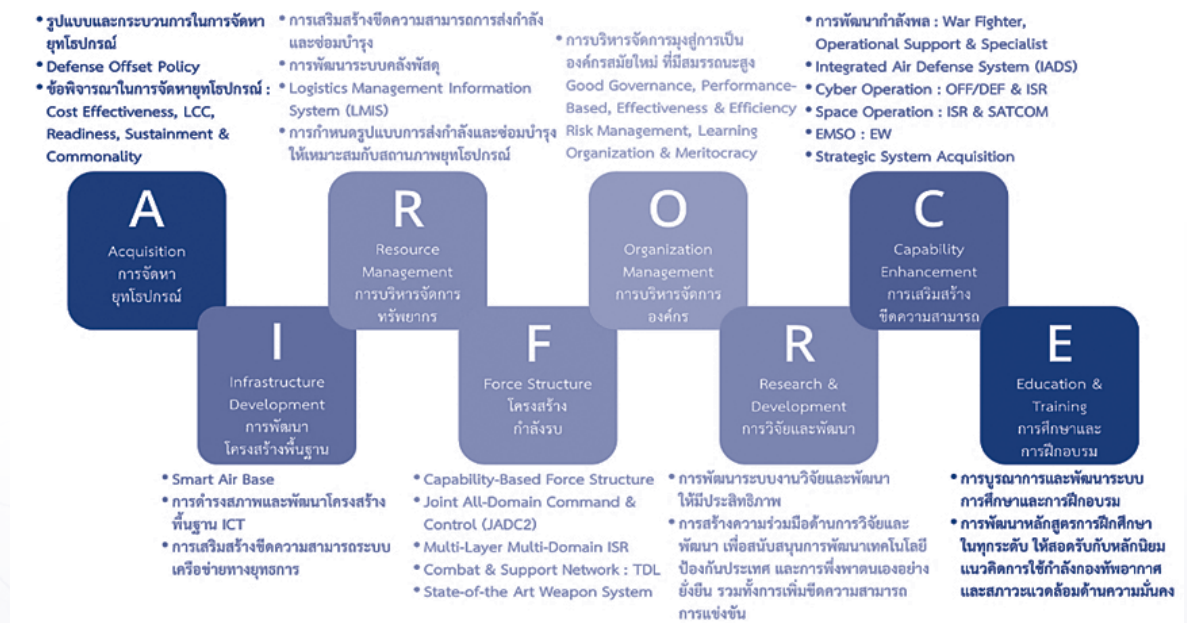
ขั้นตอนที่ 1 การวางรากฐาน

การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) จะเกิดขึ้นได้ ต้องได้รับการสนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาระดับสูงที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ทั้งยังต้องมีฝ่ายอำนวยการที่มีทักษะและความรู้ความสามารถ พร้อมเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาขีดความสามารถให้เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม รวมทั้งต้องมีการกำหนดหลักนิยมและแนวคิดในการปฏิบัติการที่มีความชัดเจน เหมาะสมกับภารกิจและความรับผิดชอบของกองทัพอากาศ

ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ

ขณะที่กระบวนการในการวางรากฐานผ่านการพัฒนาระบบการศึกษาและการบริหารจัดการองค์กรกำลังดำเนินไป ผู้บังคับบัญชาและฝ่ายอำนวยการต้องกำหนดยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ที่มุ่งเน้นในการพัฒนาไปสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ตามหลักนิยมการใช้กำลังกองทัพอากาศ เพื่อที่จะนำไปสู่การพัฒนาในส่วนอื่น ๆ ตามแนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ “AIRFORCE” ซึ่งผู้วิจัยได้

แผนภาพที่ 2 การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ “AIRFORCE”

ที่มา : ประมวลผลโดยผู้วิจัย

กำหนดขึ้นใหม่จากการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ ประกอบด้วย

A : Acquisition การจัดหา ยุทโธปกรณ์

มุ่งเน้นการพัฒนาและปรับปรุงรูปแบบ และ กระบวนการในการจัดหา ยุทโธปกรณ์ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ ขอบประมาณ การพัฒนาอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และ นโยบายการขดเคยการนำเข้า ยุทโธปกรณ์ โดยต้องพิจารณา ความคุ้มค่า ค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งาน การรักษาสภาพ ความพร้อมรบ การปฏิบัติการร่วม การพึ่งพาตนเองอย่าง ยั่งยืน และ System Commonality

I : Infrastructure Development การพัฒนาโครงสร้าง พื้นฐานมุ่งเน้นการพัฒนาฐานบินปฏิบัติการสู่การเป็น Smart Air Base การดำรงสภาพและพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้าน ICT และการเสริมสร้างขีดความสามารถระบบเครือข่ายทาง ยุทธการ

R : Resource Management การบริหารจัดการ ทรัพยากร

มุ่งเน้นการพัฒนาขีดความสามารถการส่งกำลังและ ซ่อมบำรุง โดยต้องกำหนดรูปแบบการดำเนินการให้เหมาะสม

กับสถานการณ์ทางยุทธโธปกรณ์ รวมทั้งบริหารจัดการทรัพยากร บนพื้นฐานของความคุ้มค่าและการใช้จ่ายงบประมาณอย่าง มีประสิทธิภาพ

F : Force Structure โครงสร้างกำลังรบ

มุ่งเน้นการปรับโครงสร้างกำลังรบในลักษณะ Capability-Based Force Structure ประกอบด้วย การบัญชาการ และควบคุมร่วมหลายมิติ (JADC2) ระบบตรวจจับที่ ชาญฉลาดมุ่งสู่ Multi-Layered & Multi-Domain ISR ระบบ เครือข่ายที่มีความปลอดภัย เสถียร แข็งแกร่ง เชื่อถือได้ ครอบคลุมพื้นที่ปฏิบัติการทั่วประเทศ และอาวุธยุทธโธปกรณ์ ที่พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ มุ่งเน้น การบูรณาการขีดความสามารถกำลังรบ เพื่อสนับสนุนการ ปฏิบัติการหลายมิติ (MDO)

O : Organization Management การบริหารจัดการ องค์กรมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการปฏิบัติการกิจและการ ดำเนินการตามหลักธรรมาภิบาลด้วยการปรับโครงสร้าง องค์กรให้ทันสมัย มุ่งสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่ ให้ความสำคัญกับการพัฒนากำลังพล รวมทั้งบริหารกำลังพล

บนหลักคุณธรรม

R : Research & Development การวิจัยและพัฒนา
มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการวิจัยและพัฒนาให้มี
ประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือเพื่อสนับสนุนการ
พัฒนาเทคโนโลยีป้องกันประเทศ

C : Capability Enhancement การเสริมสร้างขีดความ
สามารถ

มุ่งเน้นการพัฒนาสมรรถนะ ทักษะ และขีดความ
สามารถของกำลังพลในส่วนกำลังรบและส่วนสนับสนุนการ
รบ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีกำลังกองทัพอากาศ การ
พัฒนาระบบปฏิบัติการทางไซเบอร์ให้มีประสิทธิภาพในการ
สนับสนุน JADC2 และการปฏิบัติการร่วมกองทัพอากาศ การ
พัฒนาระบบปฏิบัติการทางอากาศให้พร้อมรองรับภารกิจ
การรักษาความมั่นคงและผลประโยชน์แห่งชาติในอวกาศ
การพัฒนาระบบปฏิบัติการทางคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้าในการ
สนับสนุนการปฏิบัติการทางอากาศและการปฏิบัติการร่วม
และการเตรียมการในการจัดหายุทโธปกรณ์ระดับยุทธศาสตร์
เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถเชิงป้องกันประเทศ

E : Education & Training การศึกษาและการฝึกอบรม
มุ่งเน้นการบูรณาการและพัฒนาระบบการศึกษาและการฝึก
อบรม รวมทั้งการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาของกองทัพอากาศ
ในทุกระดับ ให้สอดคล้องกับหลักนิยม แนวคิดการใช้
กำลังกองทัพอากาศ และสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง

ขั้นตอนที่ 3 การนำแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลัง
กองทัพอากาศสู่การปฏิบัติ

การนำแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศตามแนวคิด “AIRFORCE” สู่การปฏิบัติ จำเป็นต้อง
สร้างความเข้าใจและได้รับการสนับสนุนจากกำลังพลในทุก
ระดับ เพื่อร่วมกันเป็นพลังในการขับเคลื่อน และเกิดความ
ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของการพัฒนาดตนเองให้มีทักษะ
และความรู้ความสามารถพร้อมรองรับการปฏิบัติการหลาย
มิติ (MDO) ทั้งยังต้องจัดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วน
ในการนำแผนพัฒนาขีดความสามารถสู่การปฏิบัติ เพื่อ
รองรับภัยคุกคามและความท้าทายที่มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้น
ตลอดจนต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนา
ขีดความสามารถของกองทัพบกและกองทัพอากาศ และการ
พัฒนาขีดความสามารถการปฏิบัติการร่วมของกองทัพอากาศ

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์และประเมินผลการพัฒนา
ขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ

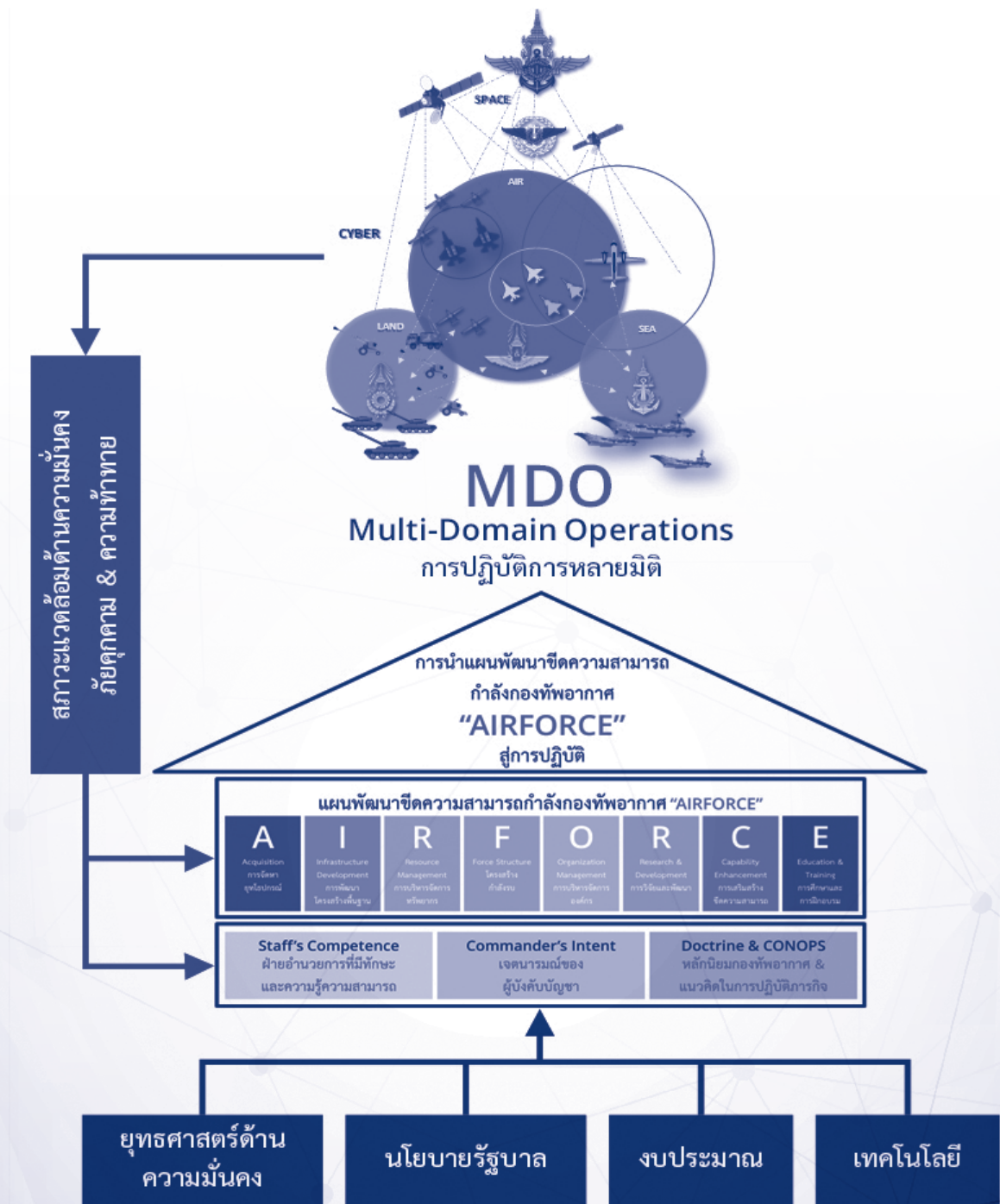
การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศเป็น
กระบวนการที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีจุดสิ้นสุด
จึงต้องวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
เพื่อเป็นมาตรวัดถึงขีดความสามารถและระดับความพร้อม
ของกำลังกองทัพอากาศในการปฏิบัติการกิจ ผลจากการ
วิเคราะห์และประเมินผลจะนำไปสู่การปรับปรุงพัฒนาขีด
ความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ให้พร้อมรองรับสถานะ
แวดล้อมด้านความมั่นคงที่เปลี่ยนแปลงไป

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การปฏิบัติการทางทหารในอนาคตจะเป็นไปในรูปแบบ
การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ที่ต้องบูรณาการขีดความ
สามารถของกำลังรบในทุกมิติ และทุกภาคส่วนของพลัง
อำนาจแห่งชาติ เพื่อให้ได้มาซึ่งความได้เปรียบและนำไปสู่
การยุติสถานการณ์ความขัดแย้ง ดังนั้น การพัฒนาขีดความ
สามารถกำลังกองทัพอากาศให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและ
ความท้าทายในศตวรรษที่ 21 จึงต้องพิจารณาองค์ประกอบ
ในทุกมิติ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังรบที่มีความสมดุลและมีขีด
ความสามารถการปฏิบัติการทางอากาศ การป้องกันทาง
อากาศ และการปฏิบัติการร่วมของกองทัพอากาศ โดยต้อง
ดำเนินการให้สอดคล้องกับธรรมชาติ คุณลักษณะ ข้อจำกัด
ขีดความสามารถ และเทคโนโลยีกำลังกองทัพอากาศ

ทั้งนี้ กองทัพอากาศต้องกำหนดทิศทางการพัฒนาขีด
ความสามารถให้ชัดเจนและเป็นรูปธรรม โดยต้องพิจารณา
กำหนดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการดำเนินการ
ตามขีดความสามารถที่ต้องการให้สอดคล้องกับสถานะภาพ
งบประมาณที่ได้รับ ภัยคุกคามและความท้าทายในปัจจุบัน
และมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การพัฒนาขีดความ
สามารถและรูปแบบการปฏิบัติการทางทหาร ความก้าวหน้า
ของเทคโนโลยี และสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคงในทุก
ระดับที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้กำลังกองทัพอากาศ
มีขีดความสามารถพร้อมรองรับการปฏิบัติการกิจทาง
ป้องกันประเทศ การรักษาเอกราชอธิปไตยและผลประโยชน์
แห่งชาติ

แผนภาพที่ 3 กระบวนการในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ประกอบด้วย

1. กองทัพอากาศต้องกำหนดวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนในแผนพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) โดยต้องพิจารณาว่า จะนำขีดความสามารถที่มีไปปฏิบัติการกิจอะไร ตอบสนองยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ทหาร และนโยบายของรัฐบาลอย่างไร ทั้งนี้ ต้องพิจารณาประกอบกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง เทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างต่อเนื่อง บทเรียนจากสงครามและความขัดแย้งที่เกิดขึ้นในภูมิภาคต่าง ๆ รวมทั้งสถานการณ์งบประมาณ

2. การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ต้องคำนึงถึงสภาพความเป็นจริง ด้วยข้อจำกัดด้านงบประมาณ เป็นการยากที่จะพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศให้เป็นไปตามแผนที่วางไว้ จึงจำเป็นต้องปรับแผนและเสริมสร้างขีดความสามารถเฉพาะเท่าที่จำเป็น เพื่อให้สามารถดำรงขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง “พอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” กล่าวคือ กองทัพอากาศต้องมีโครงสร้างกำลังรบที่เหมาะสม ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ มีจำนวนอากาศยานและอาวุธยุทโธปกรณ์ที่ไม่มากเกินไป และไม่น้อยจนเกินไป มีขีดความสามารถเท่าทันเทคโนโลยี และรูปแบบของการปฏิบัติการทางทหารที่มีแนวโน้มจะเกิดขึ้น พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ ทั้งนี้ ในการจัดหาอากาศยานและอาวุธยุทโธปกรณ์เข้าประจำการต้องมีหลักการและเหตุผลที่ชัดเจน โดยพิจารณาความคุ้มค่าใช้จ่ายตลอดอายุการใช้งาน และการรักษาสภาพความพร้อมรบ เพื่อให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่องตามวัตถุประสงค์ทางยุทธการ รวมทั้งต้องแสวงประโยชน์จากนโยบายชดเชยการนำเข้ายุทโธปกรณ์ โดยเฉพาะการถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ อันจะนำไปสู่การพึ่งพาตนเองและการพัฒนาอย่างยั่งยืน

3. ในการกำหนดลำดับความสำคัญและความเร่งด่วนในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศมุ่งสู่การปฏิบัติการหลายมิติ (MDO) ตามโครงสร้างกำลังรบที่ได้รับการปรับปรุง ทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กองทัพ

อากาศต้องคำนึงถึงการดำรงขีดความสามารถในการปฏิบัติการหลักที่อยู่ในความรับผิดชอบ โดยเฉพาะการป้องกันทางอากาศ การครองอากาศ การโจมตีทางอากาศ และการสนับสนุนการปฏิบัติการร่วมกับกำลังทางบกและกำลังทางเรือ

4. กองทัพอากาศจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ จากเดิมที่ให้ความสำคัญเฉพาะกับกำลังรบหลักคือ เครื่องบินขับไล่สมรรถนะสูง ไปสู่การพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศในทุกมิติอย่างสมดุล เพื่อให้พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ โดยเฉพาะการปฏิบัติการทางไซเบอร์ การป้องกันทางอากาศจากการถูกโจมตีด้วยอาวุธปล่อยนำวิถีพื้น-พื้น อากาศยานไร้คนขับติดอาวุธ และโดรนโจมตีขนาดเล็ก ที่มีใช้งานกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบัน

5. การปรับโครงสร้างองค์กรต้องพิจารณาเป็นองค์รวม ออกแบบทั้งระบบให้สามารถรองรับภาระงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ มุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจ และประสิทธิภาพในการทำงาน โดยต้องพิจารณาถึงบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ ความคุ้มค่าในการใช้ทรัพยากร รวมทั้งความเชื่อมโยงระหว่างเทคโนโลยีระบบและกระบวนการในการทำงาน คุณภาพและขีดความสามารถของกำลังพล

6. การศึกษาและวิเคราะห์แนวคิดในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศของมิตรประเทศที่ประสบความสำเร็จ โดยมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการฝึกศึกษาและการพัฒนานวัตกรรม และนำมาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมกับสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง ภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ วัฒนธรรมองค์กร และสถานการณ์งบประมาณ จะช่วยให้การกำหนดรูปแบบและคุณลักษณะของกำลังกองทัพอากาศมีความเหมาะสม สามารถดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรม

7. การสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับภาคการเมืองและภาคประชาชน ถึงสถานะแวดล้อมด้านความมั่นคง ภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ การบริหารความเสี่ยง ความจำเป็นรวมทั้งหลักการและเหตุผลในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การดำเนินโครงการเสริมสร้างกำลังกองทัพในส่วนของกองทัพอากาศที่มีความโปร่งใส ตรวจสอบได้ ตามหลัก

ธรรมาภิบาล เป็นหนึ่งในองค์ประกอบสำคัญในการให้ได้มาซึ่งการสนับสนุนของภาคการเมืองและภาคประชาชน ในการพัฒนาขีดความสามารถกำลังกองทัพอากาศ ให้ทันสมัยเท่าทันเทคโนโลยี พร้อมรองรับภัยคุกคามและความท้าทายในทุกมิติ ทั้งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันและมีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ ประกอบด้วย

1. กองทัพอากาศต้องกำหนดแนวทางและกระบวนการในการสรรหา พัฒนา และบริหารกำลังพลอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สามารถจัดสรรกำลังพลไปปฏิบัติหน้าที่ได้ตามความรู้ความสามารถ และมีเส้นทางความก้าวหน้าในชีวิตราชการอย่างเหมาะสม

2. กองทัพอากาศต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพและขีดความสามารถของกำลังพล โดยพิจารณาปรับลดจำนวนกำลังพล ปรับโครงสร้าง ปรับค่าตอบแทน เพื่อให้กองทัพอากาศมีจำนวนกำลังพลที่เหมาะสม กำลังพลในทุกภาคส่วนโดยเฉพาะในส่วนกำลังรบและส่วนสนับสนุนการรบ รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญเทคโนโลยีกำลังกองทัพอากาศมีคุณภาพ ทักษะ ขีดความสามารถ และความเชี่ยวชาญในงานที่รับผิดชอบ รวมทั้งมีสภาพชีวิตความเป็นอยู่ที่เหมาะสม

3. กองทัพอากาศต้องลงทุนกับการพัฒนาคุณภาพและขีดความสามารถของกำลังพล โดยต้องเตรียมการสร้างความรู้พร้อมให้กับกำลังพลทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อรองรับเทคโนโลยีและขีดความสามารถที่ต้องการมี มิใช่รอให้มีการจัดหาเทคโนโลยีหรือขีดความสามารถแล้ว จึงค่อยให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะและขีดความสามารถของกำลังพล

4. กองทัพอากาศต้องบริหารจัดการทรัพยากร มุ่งเน้นการรักษาสภาพความพร้อมรบของกำลังกองทัพอากาศในทุกมิติ ให้สามารถใช้งานได้อย่างต่อเนื่อง ตลอดเวลา เนื่องจากมีความจำเป็นต้องใช้งานอาวุธยุทธโปกรณ์ที่ถือครองในการฝึก เพื่อรักษาสภาพความพร้อมรบของกำลังพลกองทัพอากาศในทุกภาคส่วน โดยต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการส่งกำลังบำรุง รวมทั้งวิเคราะห์และประเมินผลความคุ้มค่าในการใช้จ่ายงบประมาณในการรักษาสภาพความพร้อมรบ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

1. การศึกษาวิจัยรูปแบบและกระบวนการในการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์จากต่างประเทศ เพื่อให้เหล่าทัพ กองทัพอากาศ กองทัพเรือ และประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุด ภายใต้ข้อจำกัดด้านงบประมาณ โดยพิจารณาการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ ด้วยกระบวนการเช่า หรือกระบวนการเช่าซื้อ หรือการขยายระยะเวลาในการชำระเงินตามงวดงาน (ขอยกเว้นการผูกพันงบประมาณไม่เกิน 5 ปี) เพื่อให้สามารถจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์ทั้งระบบได้ในคราวเดียว ไม่ต้องแบ่งออกเป็นระยะย่อย ซึ่งเป็นการกระจายภาระด้านงบประมาณ และเพิ่มอำนาจการเจรจาต่อรองในการจัดหาให้ได้มาซึ่งประโยชน์สูงสุด

2. การศึกษาวิจัยการกำหนดแนวทางการดำเนินการตามนโยบายชดเชยการนำเข้ายุทธโปกรณ์ (Defense Offset Policy) เพื่อให้เหล่าทัพ กองทัพไทย กองทัพอากาศ และประเทศชาติได้รับประโยชน์สูงสุดจากการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์จากต่างประเทศ ในการแสวงหาประโยชน์จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี การส่งเสริมและสนับสนุนอุตสาหกรรมป้องกันประเทศ และการลงทุน

3. การศึกษาวิจัยผลกระทบของการจัดหาอาวุธยุทธโปกรณ์แบบรวมการของกระทรวง กลาโหม ต่อความพร้อมและขีดความสามารถในการปฏิบัติการกิจของเหล่าทัพและกองทัพไทย

เอกสารอ้างอิง

กองทัพอากาศ. (2563). ยุทธศาสตร์กองทัพอากาศ 20 ปี (พ.ศ.2561 - 2580) (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2563). กรุงเทพฯ.

กองทัพอากาศ. (2566). หลักนิยมปฏิบัติการกองทัพอากาศ พ.ศ.2566. กรุงเทพฯ.

กองทัพอากาศ. (2567). สมุดปกขาวกองทัพอากาศ พ.ศ.2567. กรุงเทพฯ.

กองบัญชาการกองทัพไทย. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการปกป้องอธิปไตยและผลประโยชน์ของชาติ (พ.ศ.2566 - 2570). กรุงเทพฯ.

นโยบายและแผน, สำนัก, สำนักงานปลัดกระทรวงกลาโหม. (2566). แผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาศักยภาพของประเทศ ด้านความมั่นคง (พ.ศ.2566 - 2570). กรุงเทพฯ.

สภาความมั่นคงแห่งชาติ, สำนักงาน. (2566). นโยบายและแผนระดับชาติว่าด้วยความมั่นคงแห่งชาติ (พ.ศ.2566 - 2570). กรุงเทพฯ.

Allied Command Transformation. (2023). Multi-Domain Operations in NATO - Explained. (Online).

Available : <https://www.act.nato.int/article/mdo-in-nato-explained/>

Department of Defense. (2022). Summary of the Joint All-Domain Command & Control (JADC2) Strategy. (Online).

Available: <https://media.defense.gov/2022/Mar/17/2002958406/-1/-1/1/SUMMARY-OF-THE-JOINT-ALL-DOMAIN-COMMAND-AND-CONTROL-STRATEGY.PDF>.